

**Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület
2019. március 1-én tartott ülésén
elfogadott állásfoglalások**

65.

Ha a bíróságnak az állítási szükséghelyzettel érintett tényállítás tekintetében kételye merül fel, azt nem fogadja el, és erről a felet tájékoztatja.

Kérdésként vetődött fel, milyen döntést hozhat a bíróság, ha az állítási szükséghelyzetben a fél által állított tény tekintetében kételye merül fel: elfogadható-e valósnak az állított tény.

A Pp. 184. § (2) bekezdése szerint állítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzettel érintett tényállítást a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A törvényi megfogalmazás egyértelmű; ha az állított tény tekintetében kétely merül fel, akkor azt a bíróság nem fogadja el valósnak. Ennek következménye, hogy a fél az adott tény előadásának kötelezettsége, illetve az érvényesíteni kívánt jog fennállása megállapíthatóságához szükséges tény bizonyítása alól nem mentesülhet.

Erről a felet tájékoztatni kell [Pp. 253. § *b*) pont], mert ez esetben módja nyílik rá, hogy az állított tény bizonyítását megkísérelhesse. Egy adott ún. másodlagos tény fennállása vagy fenn nem állása esetén pedig végső soron segítséget nyújt a bizonyítékok mérlegelésének szabálya (Pp. 279. §).

[Pp. 184. § (2) bek., 253. § *b*) pont]

66.

Ha az első perfelvételi tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére a felperes jogi képviselője nem jelenik meg, csak a felperes személyesen, aki a bíróság tájékoztatása ellenére sem kíván áttérni a jogi képviselő nélküli eljárásra olyan perben, amelyben a jogi képviselet nem kötelező, és az alperes sem kéri a tárgyalás megtartását, úgy a Pp. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján az eljárás hivatalbóli megszüntetésének van helye.

A Pp. 189. § (6) bekezdése szerint a fél köteles gondoskodni arról, hogy a perfelvételi tárgyaláson tény- és bizonyítási kérdésekben személyesen vagy képviselője útján nyilatkozatot tudjon tenni.

Ha a perben a jogi képviselet nem kötelező, azonban a felperes jogi képviselő közreműködésével jár el (pl. munkaügyi perben), akkor rá a kötelező jogi képviselet szabályait kell megfelelően alkalmazni [Pp. 244. § (1) bek.], ezért az első perfelvételi tárgyaláson kizárólag a jogi képviselője útján tehet hatályos nyilatkozatot [Pp. 74. § (1) bek.]. A Pp. 191. § (4) bekezdése arra is utal, hogy jogi képviselője mellett a fél (a törvényes képviselője és a nem jogi képviselő meghatalmazottja) a tényállítás, a bizonyíték és a bizonyítási indítványok tekintetében tehet hatályos nyilatkozatot.

A fél személyes megjelenése ennek okán abban az esetben elegendő, ha a perben nem kötelező a jogi képviselet, és nem választotta a jogi képviselővel történő eljárást a fél, hanem személyesen, vagy meghatalmazott útján jár el. A Pp. 227. § (3) bekezdése a felek jelenlétét szabályozó rendelkezésében egyértelműen utal arra, hogy ha a fél jogi képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg az első tárgyaláson, valamint, ha a jogi képviselőként megjelent személy a képviseleti jogát nem igazolja, vagy képviselőként nem járhat el, a fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell tekinteni akkor is, ha személyesen vagy más képviselője megjelent.

Az első perfelvételi tárgyalás elmulasztásának jogkövetkezményeként a Pp. 190. § (1) bekezdés *b)* pontjára figyelemmel a bíróságnak az eljárást hivatalból meg kell szüntetnie, ha az első tárgyalást valamelyik fél elmulasztotta, és a jelenlévő fél nem kérte a tárgyalás megtartását. Az első perfelvételi tárgyaláson, ha a fenti esetben 1. a fél jogi képviselője nélkül személyesen jelenik meg, és 2. az idézésben a Pp. 133. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatás szerepel, továbbá 3. a bíróság a Pp. 244. § (4) bekezdése alapján a szükséges tájékoztatást megadta a személyesen megjelenő fél részére a jogi képviselő nélküli eljárás választására, illetőleg az ezzel kapcsolatos jogkövetkezményekre is, és 4. a fél nem tesz nyilatkozatot, a bíróság megalapozottan tekinti a felperes részéről elmulasztottnak a tárgyalást a Pp. 227. § (3) bekezdésében írtaknak megfelelően, és szünteti meg hivatalból az eljárást.

[Pp. 74. § (1) bek., 189.§ (6) bek., 190. § (1) bek. *b)* pont, 191. § (4) bek., 227. § (3) bek., 244. §]

67.

A perújítás megengedését követően a fél a perújítási kérelme alapját nem változtathatja meg, az eredetileg a perújítás alapjaként megjelölt, a megengedhetőség tárgyában történő határozathozatal során elbírált tény, körülmény helyett vagy mellett más tényre, körülményre a perújítási kérelmét nem alapíthatja. Az újabb perújítási okok egy új perújítási eljárásban vizsgálhatók.

A Pp. 397. § (2) bekezdése szerint a perújítási kérelem kötelező tartalmi kellékei: a perújítással támadott ítélet megjelölése, a bíróság döntésére irányuló határozott kérelem előadása, valamint a perújítás alapjául szolgáló tények és azok bizonyítékainak megjelölése. Mindezek mellett abban az esetben, ha a kérelmet a megtámadott ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónap eltelte után terjesztették elő, a perújítási kérelemben ennek okait is elő kell adni.

A perújítás alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait azért kell a perújítási kérelemben megjelölni, mert a bíróság – tárgyaláson kívül vagy a perújítási perfelvételi tárgyaláson – a perújítás alapjául felhozottak értékelésével dönt a perújítás megengedhetőségéről. Ezért ha a perújítási kérelem előterjesztője a perújítás alapjaként több tényre vagy több bizonyítékra is hivatkozni kíván, kérelmében ezek mindegyikét elő kell adnia.

A Pp. nem rendelkezik arról, hogy a perújító fél a perújítási kérelmét megváltoztathatja-e úgy, hogy a kérelem alapjául eredetileg megjelölt tények, bizonyítékok helyett vagy mellett más, illetve további körülményekre hivatkozik. Az 1952. évi Pp. a kérelem ilyen irányú megváltoztatását nem tiltotta, és a perújítás megengedhetőségéről sem kellett a bíróságnak kötelezően külön határoznia. Erre tekintettel az 1952. évi Pp. perújítási szabályainak alkalmazása során kialakult gyakorlat ebben a kérdésben úgy alakult, hogy a perújítási ügyben az érdemi határozat meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig nincs akadálya a perújítás alapjául előadott tények tekintetében a perújítási kérelem részleges vagy teljes megváltoztatásának azzal, hogy a bíróságnak meg kell vizsgálnia, a megváltoztatott perújítási kérelem kapcsán a perújítás megengedésének feltételei fennállnak-e.

A Pp. – az 1952. évi Pp. szabályozásától eltérően – a perújítási eljárásban is az osztott perszerkezet alkalmazását írja elő, a perújítás megengedhetősége tárgyában pedig a határozathozatalt – az eredményes alkotmányjogi panasz alapján előterjesztett perújítási kérelem esetét kivéve – kötelezővé teszi. Ha a bíróság a perújítást jogerős végzésével megengedi, az eljárás keretei rögzülnek, a perfelvétel lezárására kerül sor. A perújítási eljárás további szakasza, az érdemi tárgyalási szak azon tények, körülmények figyelembevételével folytatható le, amelyek alapján a perújítást a bíróság megengedte. A perújítás érdemi tárgyalása során ugyanis nem az alapeljárás teljes megismétlésére kerül sor, hanem a perújítási kérelem keretei között kell a pert újból tárgyalni.

Mindezekből következően a perújítás megengedhetősége tárgyában döntő határozat meghozataláig – tiltó rendelkezés hiányában – nincs akadálya a perújítási kérelem alapjául előadottak megváltoztatásának azzal, hogy a bíróságnak meg kell vizsgálnia, a megváltoztatott perújítási kérelemben megjelölt újabb tények, körülmények esetében a perújítás megengedésének feltételei fennállnak-e. A perújítás megengedését követően azonban a perújítási kérelem alapjaként eredetileg előadott tények, körülmények helyett vagy mellett a megengedhetőség tárgyában történő határozathozatal során elbírált

kérelemben nem szereplő körülményeket nem lehet megjelölni. A perújítási kérelmet (a kérelem alapját) tehát az eljárásnak ebben a szakaszában ilyen módon már nem lehet megváltoztatni.

Az újabb perújítási okok új perújítási kérelem alapjául szolgálhatnak, tehát egy újabb perújítási eljárásban vizsgálható, hogy azok alapján a perújítás megengedhető-e.

[Pp. 397. § (2) bek.]

68.

A kapcsolattartás megváltoztatása iránt indított perben nem terjeszthető elő a kiskorú gyermek tartása iránti kereset/viszontkereset.

A Ptk. 4:178. § (1) és (2) bekezdése alapvető gyermeki jogként definiálja a külön élő szülővel való személyes és közvetlen kapcsolattartás jogát, és a kapcsolattartás a külön élő szülő legfontosabb jogosítványa, egyben a gyermekkel szembeni kötelezettsége. A kapcsolattartás rendezésének hatásköri megosztását a Ptk. 4:181. § (1) és (4) bekezdése tartalmazza. A főszabály szerint a rendezés gyámhatósági hatáskör, a házassági vagy a szülői felügyelettel kapcsolatos perben azonban a kapcsolattartásról egyezség hiányában is a bíróság dönt. A kapcsolattartás rendezése olyan szorosan összefügg a szülői felügyelet rendezésével, hogy arról a bíróságnak hivatalból is határoznia kell, ha azt a gyermek érdekében szükségesnek látja. Ez a kötelezettség a másodfokú bíróságot is terheli, ha a szülői felügyelet gyakorlása tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta (BH 2017.158-II.). A kapcsolattartás rendezése nem illetékköteles, ha azt a szülői felügyelet gyakorlásának rendezésével vagy annak megváltoztatásával együtt terjesztik elő [1/2017. PJE határozattal fenntartott 3/2008. (XI. 24.) PK vélemény III. pont].

A Ptk. szabályaival összhangban a Pp. 455. § (1) bekezdése alapján a házasság felbontása és a Pp. 476. §-a szerint a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti keresetet lehet összekapcsolni a kapcsolattartás rendezésére vagy a kapcsolattartás megváltoztatása irányuló keresettel.

Bírói hatáskörbe tartozik a kapcsolattartás megváltoztatása, ha azt a bíróság rendezte és további konjunktív törvényi feltételként a korábbi határozata jogerőre emelkedésétől számított két év még nem telt el.

A kapcsolattartás megváltoztatása iránti pernek a gyermek tartása iránti perrel való összekapcsolhatóságát érintő kérdés a hatásköri szabályok alapján úgy értelmezhető, hogy a felperes keresetében, tárgyi keresethalmazatban kéri a bírói határozattal korábban szabályozott kapcsolattartás megváltoztatását, és a kiskorú gyermek tartása iránti perek gyűjtőfogalmába (Pp. 488. §) tartozó keresetet terjeszt elő, illetve a kapcsolattartás megváltoztatása tárgyában indult perben az alperes viszontkeresettel kéri a tartási kötelezettség megállapítását, megváltoztatását vagy megszüntetését.

A kapcsolattartás megváltoztatására a Ptk. külön rendelkezést nem tartalmaz, a szülői felügyelettel kapcsolatos részjogosítvány jellegéből adódóan a felek megállapodásával, vagy az ítélettel szabályozott kapcsolattartás megváltoztatásának feltételei a szülői felügyelet gyakorlásának és a gyermek elhelyezésének megváltoztatását szabályozó Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglaltakhoz igazodnak (BH 2018.115.).

A kapcsolattartás megváltoztatása iránti perek a személyi állapotot érintő perek kategóriájába sorolhatók (CKOT 2017.11.20-21.- 2. sz. állásfoglalás). A Pp. XXXV. Fejezete a szülői felügyelettel kapcsolatos perek között külön per keretében nem szabályozza a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának megváltoztatásával kapcsolatos pereket. Az önállóan indítható perre – értelemszerűen – a Fejezet eljárási rendelkezéseit kell alkalmazni.

A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perekben (Pp. 474. §) a keresettel összekapcsolható a kapcsolattartás rendezése, megváltoztatása. A gyermek harmadik

személynél történő elhelyezésére, továbbá a szülői felügyelet megszüntetésére irányuló keresettel összekapcsolható keresetek között a Pp. 480. §-a és a 483. § (1) bekezdése a kapcsolattartás rendezése, megváltoztatása iránti keresetet nem szabályozza. A Pp. 483. § (2) bekezdése alapján a szülői felügyeleti jog visszaállítása iránti kereset más keresettel nem kapcsolható össze.

A kiskorú gyermek tartása iránt indított, a Pp. XXXV. Fejezetében szabályozott perek összekapcsolási szabálya, a Pp. 491. § (2) bekezdése a kapcsolattartás megváltoztatása iránti kereset/viszontkereset egy perben való együttes elbírálását kizárja. A kiskorú gyermek tartására irányuló kereset kizárólag a gyermek feletti szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése iránti keresettel kapcsolható össze.

A kapcsolattartás megváltoztatása önállóan indítható per, a szülői felügyeleti jog és a kapcsolattartás rendezése közötti szoros összefüggés ellenére, a keresetek összekapcsolásának kógens eljárásjogi szabályai alapján a kapcsolattartás megváltoztatása iránt indított perben nem terjeszhető elő a kiskorú gyermek tartása iránti kereset/viszontkereset.

[Pp. 474. §, 480. §, 483. § (1)-(2) bek., 491. § (2) bek.]